

TRYGG PÅ JOBBET

Ett nyhetsbrev från AFA Försäkring. December 2017

LEDARSKAP >

SKOLLEDARNA SOM
DELAR PÅ ANSVARET

FORTBILDNING >

SÅ TYCKER DELTAGARNA
OM GILLA JOBBET

DIGITALA TJÄNSTER >

SAMHALL PILOTER FÖR
ENKLARE ANMÄLAN

Lagar god arbetsmiljö

Restaurangbranschen är mer drabbad av arbetsolycksfall än andra branscher. Krögaren Fredrik Eriksson på Långbro värdshus satsar på både vidareutbildning och skyddsronder för att värna sin personal.

LÅNGBRO
VÄRDSHUS

10 ÅR

afa
FÖRSÄKRING

Trivseln på jobbet påverkar vår hälsa

ARBETSMILJÖEVENTET GILLA JOBBET testade ett nytt upplägg i slutet av oktober. Under en heldag bjöd vi in till matnyttiga, forskningsbaserade och aktuella seminarier kring arbetsmiljö och ledarskap. Och nu tar vi Gilla Jobbet ut i landet också. Har ni inte redan gjort det är det hög tid att anmäla er till något av de fyra tillfällen i april där Gilla Jobbet dyker upp: 10 april i Malmö, 19 april i Falun, 24 april i Umeå och den 26 april i Göteborg. Läs mer på gillajobbet.se.

ATT TRIVAS PÅ sitt jobb är en bra grundförutsättning för att också må bra. Arbetsmiljö och arbetsplatskultur påverkar vår hälsa. Det är därför vi lägger så stor kraft på forskning och kunskap kring arbetslivsfrågor. I det här numret har vi träffat två skolchefer i Södertälje som testar funktionellt delat ledarskap. Det är ett förhållningssätt

” Därför lägger vi så stor kraft på forskning och kunskap kring arbetslivsfrågor.

som gör såväl skolledarens som personalens och elevernas tillvaro tryggare genom att tydligt dela upp skolledarskapet. Både pedagogik och arbetsmiljö prioriteras. Det här är ett område där vi också finansierar spännande forskning.

VÅR STATISTIK VISAR att restaurangyrket är mer utsatt än många andra när det gäller arbetsolyckor. Det är också en bransch där personalomsättningen är väldigt hög.

På Långbro Vårdshus går man lite mot strömmen. Krögaren Fredrik Eriksson har redan från början satsat mycket på schyssta arbetsvillkor, möjlighet till vidareutbildning och en arbetsplatskultur som bygger på gemenskap. På det sättet har han också byggt upp ett stabilt team som jobbat länge.

Men allt går inte att förebygga eller skydda sig emot. Då är det skönt att kollektivavtalet innehåller ett antal försäkringar som vi förvaltar.

God jul!

JOHAN LJUNGVIST
KOMMUNIKATIONS
DIREKTÖR
AFA FÖRSÄKRING

5

10

6

Nu går det snabbare att få ersättning	3
Lyckat arbete med regionala dagar	4
Kampanj som nådde ut	5
Krögaren som satsar på arbetsmiljön	6
Delat ledarskap i skolan	10
Först ut i test om enklare anmälan	14
Det här fick vi ut av Gilla Jobbet	16

Trygghet på jobbet för 4,5 miljoner människor

POSTADRESS AFA Försäkring 106 27 Stockholm
BESÖKSADRESS Klara Södra Kyrkogata 18
KUNDCENTER 0771-88 00 99 VX 08-696 40 00
PÅ WEBBEN www.afaforsakring.se

TRYGG PÅ JOBBET utkommer 4 gånger per år i tryckt form.

KONTAKT: tryggpajobbet@afaforsakring.se

ANSVARIG UTGIVARE: Johan Ljungqvist, kommunikationsdirektör

REDAKTÖRER: Benny Nyberg, AFA Försäkring,

Per Cornell, Nice One, www.nice.one

REDAKTIONSRÅD: Walid Anan, Malin Artvin, Linda Harling, Frida Winnerstig, Marie-Louise Forslund, Maria Schütt, Mikael Jakobsson och Oskar Åhlund

UPPLAGA: 10 000

TRYCK: TMG Sthlm

FOTO: SHUTTERSTOCK

För att hantera de många skadeärenden som samlats i kö under sommaren gjorde AFA Försäkring en kraftansträngning och är nu i fas igen.

Nytt grepp kapade köerna

Nu går det fortare för de försäkrade att få sina skadeärenden hanterade. Men det finns en sak arbetsgivaren kan göra för att det ska gå ännu snabbare.

GENOM EN omorganisation och en effektivisering av arbetsflödet har AFA Försäkring i princip lyckats kapa bort köerna vad gäller arbetsskadeförsäkring, TFA. Under sommarmånaderna växte högen med nya ärenden och det fanns över 4 000 nya skadeärenden i systemet som ännu inte fått en handläggare.

– Tidigare har vi betat av alla ärenden i den ordning de kom in. Med så många nya ärenden skulle det innebära att alla skulle behöva vänta väldigt länge på ett besked. Vi var överens om att det inte var acceptabelt för kunderna, säger Ammi Ausinsch, avdelningschef.

Ammi Ausinsch, avdelningschef

SÅ I STÄLLET SATTE man full fart från båda håll. De nyaste ärendena hantera-

EFTER SATSNINGEN

97 procent av alla nya ärenden fick besked inom 14 dagar och de flesta fick besked inom 7 dagar.

des direkt samtidigt som ett annat team tog hand om äldre ärenden. Dessutom såg man till att ytterligare ett team gjorde en kompletterande bedömning av alla inkommande ärenden så att det som bör prövas av ett annat försäkringsbolag först fick det beskedet snabbt.

– Vi gjorde en kraftansträngning och har nu organiserat oss bättre så att de försäkrade får snabbare service. Redan i september hade vi hanterat alla ärenden och nu ser vi att det inte byggs på i samma utsträckning.

Varför var det viktigt att göra något?

– För att det inte är rimligt att behöva vänta så länge på ett besked från oss. Det ska vara enkelt att få sin ersättning. En positiv effekt är också att vi får en bättre arbetsmiljö. När de försäkrade får hjälp direkt blir de nöjdare.

Finns det något arbetsgivaren kan tänka på?

– Ja, att finnas tillgängliga för våra frågor. Vi behöver få en bekräftelse på att personen är anställd eller inhämta inkomstuppgifter, men ibland har vi svårt att få tag i arbetsgivaren. Anslut er till våra e-tjänster och svara snabbt så får era anställda sin ersättning snabbare. ●

Det här är kollektivavtalad försäkring

4,5 MILJONER människor är i dag försäkrade hos AFA Försäkring och omfattas av minst en av försäkringarna.

En kollektivavtalad lösning innebär att alla anställda omfattas på lika villkor och utan hälsoprövning.

Avtalsförsäkringarna kompletterar de lagstadgade försäkringarna och ger en extra ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet.

En kollektivavtalad försäkring bestäms efter förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Arbetsgivaren tecknar försäkring och betalar premien. När många människor försäkras på lika villkor och utan hälsoprövning kan kostnaden för administration sänkas och riskerna spridas. Det leder till förmånliga försäkringsavtal med låga premier.

EN ANSTÄLLD BEHÖVER inte vara medlem i facket för att omfattas av försäkringarna. De innehåller också en garantiregel, som innebär att försäkringarna gäller så fort kollektivavtalet börjat gälla.

Även arbetsgivare utan kollektivavtal kan teckna försäkringar för sina anställda. ●

KOLLEKTIVAVTALADE FÖRSÄKRINGAR

- Sjukförsäkring för medarbetare som är sjukskrivna.
- Arbetsskadeförsäkring för medarbetare som skadar sig på eller på väg till eller från jobbet.
- Försäkring vid föräldraledighet för medarbetare med föräldra- eller graviditetspenning.
- Försäkring vid dödsfall om medarbetaren avlider.
- Försäkring vid arbetsbrist om medarbetaren blir uppsagd.

Skönhetsbransch med risker

Nagelteknologer och ögonfransstylisterna exponeras för akrylater som kan ge eksem och luftvägsproblem.

Men kunskapen är lägre inom yrkesgruppen jämfört med andra grupper som exponeras för kemikalier. Därför har AFA Försäkring beviljat forskaren Sara Gunnare vid Karolinska institutet 2 878 000 kronor för att kartlägga hälsa och risker.

Forskarna kommer att samla in data vid luftmätningar på tio arbetsplatser per yrkesgrupp och genom två enkäter som skickas till 600 personer.

– Vi har träffat patienter från yrkesgrupperna som berättat om symtom som eksem och luftvägsbesvär, som misstänks ha uppkommit när de arbetat med olika hårdplastkomponenter, säger Sara Gunnare. ●

”Bra, trevliga och vackra bostäder till ungdomar, som också är hållbara.

Bostadsminister Peter Eriksson, MP, vid invigningen av Grön Bostad två nya studentfastigheter vid KTH i Stockholm. Grön Bostad samägs av AFA Försäkring och Bygg Vesta.

30 000

kronor delades ut till studenterna bakom två universitetsuppsatser om arbetsmiljö. Bakom utmärkelsen Utmärkt arbetsmiljöuppsats står Prevent och AFA Försäkring.

Unna dig en regional dag – här är datumerna

I september tog man emot deltagare nummer 10 000. Och i november var det hundrade tillfället. AFA Försäkrings regionala dagar är uppskattade.

UNDER HÖSTEN DELTOG besökare nummer 10 000 vid en regional dag. Det var Agneta Boström, enhetschef inom folktandvården i Region Norrbotten, som var på plats i Luleå och lyssnade på spännande talare och fick ta del av den senaste arbetsmiljöforskningen.

– Inbjudan spreds via Chefsnytt på vårt intranät Insidan. Jag blev intresserad, framför allt av informationen om rehabiliteringsstöd, och kände att jag behövde en påfyllning av mina kunskaper, säger hon.

Agneta Boström

Regionala dagar för anställda inom kommuner och landsting är något som AFA Försäkring har arrangerat sedan 2003, efter ett uppdrag från Sveriges kommuner och landsting, SKL, Kommunal, Akademikeralliansen och OFR. Nu har man alltså haft en bit över 10 000 besökare genom åren och det hundrade tillfället ägde rum i Göteborg i slutet av november.

– En av grunderna för det här informationsuppdraget var att vi skulle ha gemensamma event för både arbetsgivare och fack. Vi ville också förlägga dem runt om i landet, gärna på orter där det inte är så många konferenser och dessutom ville vi bredda ämnesområdena så att de ska engagera många, säger Per Winberg, projektledare.

UNDER EN REGIONAL dag får man inte bara information om de kollektivavtalade försäkringarna. Det kan även handla om förebyggande arbete, arbetsmiljöforskning och andra arbetslivsorienterade ämnen.

– Vi har valt att göra så för att bredda

Pia Tham berättade på de regionala dagarna 2015 om socialsekreterarnas situation

REGIONALA DAGAR VÅREN 2018

7 mars:

Örebro

12 april:

Östersund

3 maj:

Helsingborg

16 maj:

Stockholm

Anmälan sker på afaforsakring.se

målgruppen. Regionala dagar ska tilltala alla som berörs av de här frågorna. Vi har också gjort programpunkterna valbara så att man kan sätta ihop ett program som passar en själv, och om flera från samma arbetsplats deltar kan de dela på sig.

Gör de här evenen nyttja för besökarna?

– Ja, det tycker vi att de gör, och vi har fått fortsatt förtroende i ett antal år nu. Vi gör utvärderingar och får alltid goda omdömen gällande innehållet. En stor fördel är såklart också att det är gratis att delta. Den här typen av event med så bra talare som vi har brukar kosta en hel del att gå på.

Och ni fortsätter?

– Ja, vårens schema är satt. Och är det så att det finns några ämnen eller teman som någon känner att man verkligen vill höra mer om går det bra att tipsa oss. ●

Gunilla Persson, känd från tv:s "Hollywoodfruar", är dragplåstret i kampanjen "Intressant vetande" som nu gått i repris under hösten.

Kampanj fick folk att haja till

Kampanjen "Intressant vetande" gjorde stor nytta i våras. Den visade att humor kan vara rätt väg för att väcka intresse för de kollektivavtalade försäkringarna.

KAMPANJFILMEN MED tillhörande quiz om kollektivavtalade försäkringar tog sig igenom bruset. När den gick första gången i våras nådde den hela 1,6 miljoner visningar på Youtube.

– Syftet med filmen var att väcka intresse och få folk att vilja veta mer. Det lyckades vi med. Vi kan se att vi hade över 100 000 unika sidvisningar på vår hemsida i samband med kampanjen, säger Camilla Kinnarinen, projektledare på AFA Försäkring.

I kampanjen, som gjordes tillsammans med Kommunal, Akademikeralliansen och OFR, vände de sig till kvinnor 25–40 år som jobbar inom kommun och landsting.

Enligt de mätningar som gjorts nådde man ut till 78 procent av målgruppen på Facebook, vilket är bra siffror. Den uppmärksammades också i pressen genom att kändisen Gunilla Persson medverkade.

Vad tycker målgruppen om kampanjen?

– Vi har gjort mätningar efteråt som visar att de är nöjda, att budskapet gick fram och att avsändaren var tydlig.

Var det självklart att använda humor för att nå ut?

– Det gäller ju att få folk att haja till för att kunna nå ut med ett budskap. Vi kom fram till att ett anslag som bygger på igenkänning och humor skulle kunna fungera. Så här i efterhand känns det klockrent. Det är också därför vi körde kampanjen igen i november. Vi fick ju bra respons, därför tog vi möjligheten att påminna målgruppen ytterligare en gång om de kollektivavtalade försäkringarna. ●

Camilla Kinnarinen

”
Syftet med filmen var att väcka intresse och få folk att vilja veta mer.”

Storsatsning på största hälsohotet

Hjärt-kärlsjukdomar är ett av de största hälsohoten för personer i arbetsför ålder. Därför startar AFA Försäkring ett forskningsprogram om kopplingarna till arbetsmiljö.

NU SATSAR AFA FÖRSÄKRING 50 miljoner på ett antal forskningsprojekt kring kopplingen mellan hjärt-kärlsjukdomar och arbetsmiljö.

– Bakgrunden till programmet är att hjärt-kärlsjukdomar är ett av de största hälsohoten i den arbetsföra åldern. Det är därför viktigt att vi får ökad kunskap om de bakomliggande orsakerna och om förebyggande åtgärder som kan minska riskerna, säger Susanna Stymne Airey, chef för FoU och enheten Förebygga på AFA Försäkring.

Sex forskningsprojekt ska under fem år forska om arbetsmiljöns betydelse för hjärt-kärlsjukdom. Fokus för programmet är sjukdomsförebyggande insatser och direkt patientnytta.

– Förhoppningsvis kan det leda till en minskning av hjärt-kärlsjukdom och underlätta återgång i arbete för dem som drabbas, säger hon. ●

DE SEX PROJEKTEN

- "Hitta hotande hjärtinfarkter", Johan Sundström, Uppsala universitet.
- "Hjärt- och kärlsjukdom i arbetsför ålder – ett helhetsgrepp för att klarlägga betydelsen av fysisk och kemisk arbetsmiljö", Jenny Selander, Karolinska Institutet.
- "Långtidsstress i den yrkesverksamma befolkningen – ökar det risken för hjärt-kärlsjuklighet?", Tomas Faresjö, Linköpings universitet.
- "Identifiering och utvärdering av riskfaktorer för hjärt- och kärlsjukdomar som har koppling till arbete med hjälp av stora kohorter", Helgi Schiöth, Uppsala universitet.
- "Processen från frisk till sjuk – stress, kardiovaskulära riskfaktorer och tidig åderförkalkning", Annika Rosengren, Göteborgs universitet.
- "Tarmfloran som behandlingsstrategi vid hjärt-kärlsjukdom", Fredrik Bäckhed, Göteborgs universitet.

Receptet för en god arbetsmiljö

Den höga personalomsättningen inom restaurangbranschen är ett stort problem. Men på Långbro värdshus har de flesta i personalen jobbat i över fem år. Krögaren Fredrik Eriksson har skapat en arbetsmiljö där alla trivs och får utvecklas.

TEXTER: KRISTER ZEIDLER FOTO: KRISTINA SAHLÉN

Den prisbelönta kocken Fredrik Eriksson har drivit Långbro värdshus i en gammal läkarvilla i Älvsjö i Stockholm i tolv år. Inriktningen är nutida mat med svenska rätter som smörstekt rödtungafilé, halstrad gös och wallenbergare. Redan från starten inriktade han sig på att driva och utveckla krogen på lång sikt tillsammans med ett sammansvetsat och erfaret team. Ett av de största problemen i branschen är just den höga personalomsättningen, drygt 40 procent årligen, enligt hotell- och restaurangfacket (HRF).

– Restaurangbranschen har ju rusat de senaste åren och det har öppnats enormt mycket krogar, så man behöver ett antal nya som kommer in i yrket, samtidigt som man behöver behålla dem som är kvar, säger Fredrik Eriksson.

För att få kockar, kallskänkor, servispersonal och andra kunniga medarbetare att stanna är det viktigt att erbjuda schyssta arbetsvillkor, ett bra arbetsklimat och utvecklingsmöjligheter, anser han.

– Den nya generationen som kommer har lite annat fokus. Man pratar inte bara om löner och förmåner utan också om mjuka värden.

Gemensamma och teambildande aktiviteter är en ingrediens. På Långbro värdshus börjar de alltid dagen med att äta frukost tillsammans. Det anordnas också en rad aktiviteter, som föredrag, vinlotteri, innebandy och en skidresa till Romme Alpin i Borlänge varje år. Ibland är de några stycken som går ut och äter, för att se vad konkurrenterna håller på med.

ATT ALLA SOM vill har möjlighet att vidareutbilda sig och utvecklas inom företaget är ytterligare en orsak till att medarbetarna väljer att inte söka sig någon annanstans.

– Väldigt många i köket har gått utbildningar. Jag har gått köksmästarutbildningen, men det kan också vara att ta en praktikplats på ett bageri eller en annan restaurang för att bredda sina kunskaper, säger >>>

Krögaren Fredrik Eriksson, till höger, och Robin Sinimets rensar gula kantareller.

➤➤ Hanna Wiik-Hansen, källskänkschef som jobbat på Långbro vårdshus sedan starten.

Fredrik Eriksson har utvecklat ett koncept som heter Krogkoden i samarbete med Restaurangakademien, Sprillo, utbildningsföretaget StigFram och Besöksnäringens forsknings- och utvecklingsfond (BFUF). I koden ingår bland annat gemensamma utbildningsinsatser och i år har medarbetarna fått gå en utbildning där man lyft fram vikten av att ge varandra beröm och en klapp på axeln.

– Även om jag tycker att vi är duktiga på feedback, är det ganska tydligt att vi inte är tillräckligt bra. Några personer har jag jobbat med i 10–15 år och det är inte helt enkelt att säga: ”Vad bra du var i dag!”

PÅ LÅNGBRO VÅRDHUS får också många unga en chans att komma in i branschen och utvecklas. En kille började här när han var 16 år och har lärt sig allt från grunden. Nu är han 25 år och har fått en betydelsefull roll när Fredrik Eriksson ska börja driva en ny restaurang på Nationalmuseum nästa höst.

De samarbetar även med restaurangskolorna och låter elever praktisera på vårdshuset. De som vill har möjlighet att jobba extra på restaurangerna på helgerna.

– Samtidigt som vi lägger energi på dem är det en del som är dåliga med närvaron. Då får man säga till att om de vill att vi ska satsa på dem måste de satsa själva. Det är ett givande och ett tagande, säger Fredrik Eriksson.

Vårdshuset har dessutom tagit emot flera instegsarbetare från Arbetsförmedlingen. En kille med

Hanna Wiik-Hansen, till höger, repar dill och roar Cecilia Viklund.

psykisk ohälsa som arbetstränat på restaurangen är i dag anställd.

– Det är viktigt att personer med lite andra förutsättningar också hittar vägen ut i arbetslivet.

FÖR ATT SKAPA ett bra arbetsklimat och ett team som gemensamt driver och utvecklar verksamheten krävs ett modernt ledarskap, anser Fredrik Eriksson. Det handlar bland annat om att vara närvarande och personlig, men också tydlig och rättvis. När man pratar med personalen verkar det som om han har lyckats.

– Fredrik är helt klart den

Linda Petersson dukar.

bästa chefen jag har haft. Han är delaktig, är på plats väldigt mycket och ser alla oss anställda och hälsar på alla, säger Hanna Wiik-Hansen.

Samtidigt är Fredrik Eriksson noga med att understryka att medarbetarna själva har ett ansvar för att bidra till arbetsmiljön, till exempel genom att stötta och uppmuntra varandra.

ETT STORT PROBLEM i restaurangbranschen, som också gör att många lämnar den, är arbetstiderna. Krogpersonal har ofta svårt att planera sin tillvaro och få en balans mellan arbete och fritid, särskilt när de bildar familj.

– Arbetsgivarna vill ha en hög flexibilitet. Vi har i vårt avtal att man kan ändra scheman med 14 dagars varsel. Men ofta får våra medlemmar dag till dag-schema och då går det inte att ha ett socialt liv, säger Per Persson, avtalssekreterare på HRF.

Även på Långbro vårdshus finns ett stort behov av att kunna vara flexibel beroende på hur många gäs-

ARBETSMILJÖN I RESTAURANGBRANSCHEN

- Den vanligaste arbetsolyckan är att man bränner sig, följt av fall och skärskador.
- Brännskador och skärskador är vanligast i den yngre åldersgruppen, medan fallolyckor är vanligast bland äldre.
- Den vanligaste diagnosen för långa sjukfall är muskel- eller skelettsjukdomar, bland annat ryggsjukdomar.
- Antalet allvarliga arbetsolyckor per 1000 anställda är högre än genomsnittet för hela arbetsmarknaden.
- Antalet arbetsolyckor har mer än fördubblats sedan 2010, bland annat till följd av ökad sysselsättning i branschen.

Källa: AFA Försäkrings rapport "Arbetsolyckor och sjukfrånvaro inom handel och restaurang"

FREDRIK ERIKSSON

- Har jobbat som kock, köksmästare och kökschef på en rad kända krogar i Stockholm, som Villa Källhagen, Stadshuskällaren och Fjäderholmarnas krog.
- Öppnade Långbro värdshus 2005 och driver även Restaurang Asplund i Solna sedan 2012. Ska driva Nationalmuseums nya restaurang.
- Har fått en rad utmärkelser, från Årets kock 1987 till Kockarnas kock för andra gången 1997. Har medverkat i flera böcker och är kreativ ledare för Restaurangakademien sedan 2002.
- Har medverkat i Nyhetsmorgon, TV4, i över 20 år. Har deltagit i och vunnit Kockduellen flera gånger.
- Ansvarade för prins Carl Philips och Sofia Hellqvists bröllopsmiddag 2015.

Tobias Eriksson plockar fram laxen.

ter man har, och om det anordnas fester, konferenser, catering eller andra arrangemang.

– Scheman är en tuff utmaning, för det är mycket kvällar och helger och det går inte att blunda för. Det finns några här som jag skulle vilja jobba ännu mer helger och kvällar. Men de har fått barn och det måste jag respektera, säger Fredrik Eriksson.

Att restaurangen inte bara är öppen kvällstid utan även har lunchservering gör att det ändå går att vara flexibel och i stor utsträckning anpassa scheman efter personalens önskemål. En annan fördel är att personalstyrkan är ganska stor, med 35 anställda plus extrapersonal.

– Det är många som vi kunnat

”
Det är viktigt att personer med lite andra förutsättningar också hittar vägen ut i arbetslivet.

Fredrik Eriksson

ordna specialscheman till. Jag jobbar väldigt mycket luncher. Hade jag inte kunnat göra det hade jag nog inte kunnat vara kvar med två små barn att ta hand om, säger Hanna Wiik-Hansen.

FÖRUTOM DEN psykosociala arbetsmiljön finns det ofta också brister i den fysiska arbetsmiljön i branschen. En granskning gjord av Arbetsmiljöverket nyligen visar att mer än var tredje restaurang, 36 procent, saknar rutiner för det lagstadgade systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM.

– Det är många små företag som inte har koll på det här. Det är inte bra med 36 procent, men det är faktiskt färre än jag trodde, säger Per Persson.

En ny rapport från AFA Försäkring visar att antalet allvarliga arbetsolyckor i restaurangbranschen är högre än genomsnittet på arbetsmarknaden. Vanligast är att man bränner sig följt av fallolyckor och skärskador. Veckan innan Trygg på jobbet besökte Långbro värdshus var det också en tjej i köket som brände sig rejält och fick uppsöka vård.

Men till skillnad från många andra restauranger tar man säkerheten på allvar. Två gånger om året går Fredrik Eriksson skydds rond tillsammans med skyddsombudet. Till hjälp har de en pärm med manualer och checklistor från Arbetsmiljöverket. Förutom att kartlägga riskerna använder Fredrik Eriksson skydds ronderna för att upptäcka andra brister i arbetsmiljön, som att det behövs ett nytt duschdraperi i omklädningsrummet eller målas om någonstans.

– Det blir både säkerhet och omsorg. Sedan gör vi en specificerad kravlista. Vissa saker måste åtgärdas med en gång, andra saker kan vara ett önskemål på sikt, säger han. ●

Stor potential för delat ledarskap

På Hovsjöskolan i Södertälje delar Lasse Fröidstedt och Håkan Malmrot på ledarskapet. Det har minskat arbetsbelastningen och gett mer tid till den pedagogiska verksamheten samtidigt som arbetsmiljöarbetet och andra uppgifter blir mer effektivt utförda.

TEXT: KRISTER ZEIDLER FOTO: ANNA RUT FRIDHOLM

Arbetsbelastningen för rektorer är ofta hög med ansvar inte bara för det pedagogiska ledarskapet utan också en rad andra frågor kring skolverksamheten.

Sedan några år tillbaka testar Södertälje kommun funktionellt delat ledarskap, FDL, på ett tiotal skolor och förskolor. Hovsjöskolan var först ut att prova modellen. Det är en öppen skola med omkring 500 elever från förskoleklass upp till årskurs nio. Till höger om ingången sitter rektorn, Lasse Fröidstedt, i ett inglasat arbetsrum. Även klassrummen på de olika våningsplanen runt den stora, ljusa atriumgården är inglasade.

DET DUBBLA LEDARSKAPET innebär att Lasse Fröidstedt har det nationella uppdraget med ansvar för den pedagogiska verksamheten och den pedagogiska personalen. Enhetschefen Håkan Malmrot har i sin tur hand om det kommunala uppdraget och sköter administration, ekonomi, arbetsmiljö och andra frågor.

– Håkans jobb är att vara den som gör rätt saker så att undervisningen blir bättre. Det betyder att vi behöver jobba nära varandra. Vi brukar beskriva det som två cirklar som möts och det gäller att hitta

Håkan Malmrot tittar till Lasse Fröidstedt, pedagogiskt ansvarig.

skärningspunkten, säger Lasse Fröidstedt.

Som exempel på hur samarbetet fungerar nämner han införandet av en-till-en-datorer och mer digitala läromedel i undervisningen.

– Då handlar det om att jag är med och driver det pedagogiska medan Håkan ser till att vi köpt in rätt grejor och att de motsvarar de förväntningar som man måste kunna ha i klassrummet.

EN AV DE FRÅGOR som enhetschefen ansvarar för är det systematiska arbetsmiljöarbetet. Inför varje år gör de en plan för vilka arbetsmiljöfrågor man behöver jobba med.

– Du har de här mindre sakerna

som du kan lösa eller påverka själv. Men vissa saker tar längre tid, som till exempel ombyggnaden som vi gör, säger Håkan Malmrot.

I tre år har han jobbat med att minska bullernivån i skolan. Det har varit en lång process med ljudmätningar, möten med förvaltare och mycket annat. Nästa år ska balkongerna runt atriumgården glasas in och man ska även sätta upp bullerdämpande material.

– Det här är en sådan fråga som jag skulle ha haft ansvar för som rektor på min förra skola. Jag hade kanske kunnat delegera det till någon, men jag hade haft det i min hand. Nu har Håkan det i sin hand och han har beslutanderätt. Han diskuterar det med mig och behöver ha med mig, men han kan gå hela vägen, säger Lasse Fröidstedt.

I ARBETET SOM skolledare ingår också personalansvar med allt vad det innebär i form av medarbetarsamtal och andra personalärenden. Lasse Fröidstedt har hand om den pedagogiska personalen tillsammans med biträdande rektor Tom Lillsunde medan Håkan Malmrot ansvarar för övrig personal.

Enhetschefen sköter också den inledande kontakten när någon sjuk-anmäler sig genom det som kallas

”
Vi brukar beskriva det som två cirklar som möts och det gäller att hitta skärningspunkten.

Lasse Fröidstedt

Håkan Malmrot, till vänster, sköter det kommunala uppdraget och ansvarar bland annat för arbetsmiljön medan Lasse Fröidstedt är pedagogiskt ansvarig.

Genom att dela upp ansvaret mellan sig faller inget mellan stolarna.

Olika former av delat ledarskap

- **Samledarskap** – två personer delar chefskapet för en och samma organisatoriska enhet, både formellt och i praktiken, och har såväl arbetsuppgifter som ansvar gemensamt.
- **Funktionellt delat ledarskap** – cheferna är hierarkiskt likställda och ansvarar tillsammans för verksamheten. Men det finns en tydlig uppdelning och de utför arbetsuppgifter inom skilda områden i samma organisatoriska enhet.
- **Inviterat ledarskap** – En av cheferna är formellt chef, medan den andra har funktionen som biträdande chef. De har en hög grad av samarbete med gemensamma arbetsuppgifter och kan uppleva att ansvar och befogenheter är gemensamma. Det finns emellertid en uppdelning avseende formellt ansvar och befogenheter.

»» för Aktiv sjuk, samt rehabärenden, medan rektorn eller den biträdande rektorn kliver in om det till exempel rör sig om att anpassa schemat för en deltidssjukskriven lärare.

DET TOG ETT tag innan Lasse Fröidstedt och Håkan Malmrot vände sig vid att inte själva ta tag i alla frågor som dök upp, men nu har det mesta fallit på plats. Att deras samarbete fungerar så pass bra beror till stor del på att båda har rektorserfarenhet och kan varandras jobb. De ser också tecken på hur deras sätt att tänka kring samarbetet har spridit sig bland personalen på skolan.

– I går fattades det en mellanstadielärare och då pratade de ihop sig om vem som skulle gå in. Det kommer bra saker ur det här. Det är inte bara i vårt jobb som man delar och har gemensamt ansvars-

Katrin Nygren, mellanstadielärare, är nöjd med det nya ledarskapet.

”
De hinner med på ett helt annat sätt.

Katrin Nygren, mellanstadielärare

tagande, säger Håkan Malmrot.

När man pratar med lärare på Hovsjöskolan verkar de uppskatta det dubbla ledarskapet och inte minst att det pedagogiska samtalet och stödet fått mer utrymme.

– Det har inte varit så många år ännu, men det känns jättebra. Det känns som att de hinner med på ett helt annat sätt. Det här är framtidens ledarskap inom skolan, det är jag helt övertygad om, säger Katrin

Nygren, mellanstadielärare.

Även den biträdande rektorn Tom Lillsunde ser fördelarna med FDL, inte minst att han kan lägga sin energi på den pedagogiska verksamheten.

– Jag behöver inte jobba med lokalfrågor. Det gjorde jag på min förra skola. Jag behöver inte heller jobba med brandfrågor, larm och allt sådant där. Och det är skönt, säger han.

SCHEMALÄGGNINGEN ÄR ett område där de båda cirklarna möts och där skolledarna jobbar nära varandra.

– Grunden är att vi som är pedagogiskt ansvariga försöker styra scheman ur pedagogisk hänsyn. Sedan är det Håkans uppgift att se till att så många saker som möjligt blir genomförda, säger Lasse Fröidstedt.

Det handlar bland annat om att matcha schemat mot lärarnas

Skönt att inte behöva ta tag i alla frågor själv, tycker Lasse Fröidstedt.

Arbetsättet har gynnat arbetsmiljön, anser Håkan Malmrot.

undervisningstid, lokaltillgång och gruppindelningar.

PÅ HOVSJÖSKOLAN följer man också upp elevernas resultat mitt i terminen. Med hjälp av ett system med färgmarkeringar jämför man hur det till exempel ser ut för tjejer respektive killar i matematik i årskurs nio.

– För Håkans del handlar det om att hitta bra sätt att synliggöra resultaten. För mig är det en pedagogisk uppgift att göra en analys av resultatet och av undervisningen, säger Lasse Fröidstedt.

Ett av syftena med funktionellt delat ledarskap är att förbättra arbetsmiljön och minska ohälsan. Håkan Malmrot och Lasse Fröidstedt tycker att deras roller på skolan är bra för deras hälsa och att FDL tillsammans med tvåläraresystemet också avspeglar sig i bättre skolre-

sultat och minskad sjukfrånvaro.

– Vi har väldigt låga sjukfrånvarosiffror. Vi jobbar också i kommunen aktivt med sjukfrånvaro. Jag tror att kombinationen av tidig kontakt med den sjuke och en trygghet i delat ledarskap påverkar sjukfrånvaron, säger Håkan Malmrot.

Han anser att det delade ledarskapet även gynnat arbetsmiljöarbetet på skolan, från att tidigare ha fått kritik av Arbetsmiljöverket till att i dag vara helt prickfritt.

– Det blir gjort och det blir kvalitet i det, och det tror jag att FDL kan hjälpa till med.

HUR ARBETSMILJÖN påverkas av FDL är också en av de saker som ett forskningsprojekt finansierat av AFA Försäkring ska ta reda på. Studien består av en kvantitativ, utvärderande del med inriktning på

just arbetsmiljön och en kvalitativ del. I projektet ingår bland annat två enkätstudier, fyra workshops med FDL-cheferna och reflekterande möten med ledningsgruppen för utbildningskontoret i Södertälje.

– Det som vi har hört i vårt utvecklingsarbete med FDL-cheferna om vad som har varit gynnsamt och nyttigt med FDL är att det

Marianne Döös

blir snabbare, grundligare och effektivare i den meningen att saker blir gjorda som förut kanske inte hade hunnits med.

Mycket har handlat om arbetsmiljöärenden, rehab och sjukskrivningar, säger Marianne Döös, professor i pedagogik vid Stockholms universitet.

Hon jämför med det samledarskap som tidigare fanns i skolan, men som förbjöds. Då var det två rektorer som var likställda, tog uppdraget gemensamt och hade samma uppgifter.

– Det hade många fördelar, men det finns ändå en fördel med den här uppdelningen som gör att administrativa, utredande saker som enhetschefen tar hand om blir gjorda. Det är den personens huvudsysslör och det är inte oväsentligt, tror jag. Särskilt inte när det gäller rehab och arbetsmiljö.

”

Saker blir gjorda som förut kanske inte hade hunnits med.

**Marianne Döös,
professor
i pedagogik**

DELAT LEDARSKAP finns även i andra branscher och verksamheter och har i många fall visat sig vara ett effektivt sätt att avlasta en chef, inte minst inom vård och äldreomsorg, där en chef kan ansvara för ett stort antal medarbetare.

– Delat ledarskap mellan chefer spannar från gemensamma till uppdelade former, och från succéer till katastrofer. Det beror på hur det görs och i vilka sammanhang det görs. Det är ingen allenaordande saliggörande metod som löser allt, men det har stark potential i sig när det gäller gemensamt ansvarstagande med mycket goda resultat i många fall, säger Marianne Döös. ●

Samhall testar enklare

I ett pilotprojekt mellan AFA Försäkring och Samhall har man testat att förenkla hanteringen av sjukförsäkringen.

TEXT: KARIN AASE

EN ANSTÄLLD ARBETARE som varit sjuk i mer än 14 dagar kan ha rätt till ersättning från AFA Försäkring. För att minska risken att glömma att anmäla finns numera en tjänst där arbetsgivaren kan anmäla direkt till AFA Försäkring i stället för att den anställde gör det.

En arbetsgivare som använder tjänsten är Samhall. En gång i månaden laddar de upp en fil med anställda som varit sjukskrivna och skickar in den till AFA Försäkring, något som minskar deras administration av sjukförsäkringen.

– Det här arbetssättet underlättar vårt arbete väldigt mycket, konstaterar Jennie Pettersson, lönespecialist på Samhall.

– Det innebär att uppgifterna som skickas med i filen blir mer korrekta, eftersom vi hinner rätta till eventuella felaktigheter innan filen skapas. Det i sin tur innebär att vi får färre telefonsamtal med frågor från AFA Försäkring om felaktiga uppgifter.

MEN ATT ARBETSGIVAREN har anmält räcker inte alltid för att den anställde ska få ut sin ersättning.

– För att vi ska komma vidare i ärendet behöver den anställde höra av sig till oss för att slutföra anmälan, berättar Mikael Jakobsson, affärsutvecklare på AFA Försäkring.

Mikael Jakobsson

– Tyvärr har vi märkt att det är många som av olika anledningar inte återkommer och därmed riskerar att inte få ut sin ersättning. När vi frågade varför visade det sig att många helt enkelt inte förstod varför vi ville komma i kontakt med dem. Våra texter upplevdes som

svåra att förstå och kännedomen om AFA Försäkring var låg.

Eftersom målet för AFA Försäkring är att det ska vara så enkelt som möjligt för de som är berättigade till ersättning att få ut den ersättning de har rätt till bestämde man sig för att se över nuvarande process och se om det går att förenkla sättet att anmäla.

AFA FÖRSÄKRING bestämde sig därför för att fråga Samhall om de skulle vara intresserade av att delta i ett sådant test.

– De är väldigt engagerade och måna om att deras anställda ska få sin ersättning, så vi tyckte att de skulle vara en bra partner i det här arbetet, säger Mikael Jakobsson.

Testet pågick i tre månader med start i april. När Samhall hade rapporterat in dem som var sjukskrivna började AFA Försäkrings handläggare att på olika sätt samla in den kompletterande information som behövdes, utan att kräva ytterligare information från den anställde. Och resultatet lät inte vänta på sig.

– Andelen som fick ersättning ökade jämfört med tidigare, säger Mikael Jakobsson.

Även Samhall tycker att arbetssättet är positivt eftersom det tycks leda till att fler får ersättning från AFA Försäkring.

Resultatet och lärdomarna av det nya sättet att hantera anmälningarna håller nu på att utvärderas, men det går redan att konstatera att risken att den försäkrade inte får ut sin ersättning minskar. En ökad kvalitet på anmälningarna gör också att handläggare slipper att lägga tid på sådant som inte är berättigat till ersättning. ●

För att underlätta för de anställda på Samhall att få ut den ersättning de delvis fick ersättning ökade jämfört med tidigare.

sätt att få ersättning

SÅ FUNKAR DET

Pilotprojektet:

- För att få ersättning från AFA Försäkring behöver den försäkrade normalt bidra med uppgifter samt slutföra själva anmälan. Det finns försäkrade som aldrig gör det och därmed missar sin ersättning.
- I pilotprojektet testades en förenklad process för sjukförsäkringen, AGS.
- Andelen försäkrade som fick ersättning ökade som en följd av testet och utvärderas nu.

Om arbetsgivaranmälan:

En tjänst där arbetsgivare kan anmäla privat- eller kooperativt anställda arbetare som varit sjukskrivna mer än 14 dagar.

Hur:

Direkt via AFA Försäkrings e-tjänst för arbetsgivare. Det går att anmäla en sjukskriven i taget eller ladda upp en fil med samtliga sjukskrivna. Det går även att anmäla via telefon 0771-88 00 99.

Det behövs för att anmäla:

- Personnummer
- Första sjukskrivningsdagen
- Sjuklöneperiod (till exempel 14 dagar)
- Första anställningsdag
- Anställningsform (till exempel tillsvidare)
- Yrkeskategori
- Kollektivavtal (som arbetsgivaren tillhör)
- Pensionsavtal (SAF-LO eller KAP)

Tänk på att:

Anmälan ska vara gjord till Försäkringskassan innan du anmäler till AFA Försäkring.

har rätt till, genomförde företaget tillsammans med AFA Försäkring ett pilotprojekt, vilket har resulterat i att an-

FOTO: SAMHALL

Inspiration och kunskap på Gilla Jobbet

Det var en späckad seminariedag på Norra latin och Folkets hus i Stockholm när Gilla Jobbet gick av stapeln den 26 oktober. Trygg på jobbet pratade med några besökare.

TEXT: PER CORNELL FOTO: ANNA RUT FRIDHOLM

Katarina Wistrand, jobbar med HR-frågor på Region Västmanland.

Vad lyssnade du till under dagen?

– Bland annat ett seminarium om hur man hittar balansen mellan jobbet och livet i övrigt och hur synsättskrockar kan bli en arbetsmiljörisk.

Var det något som verkligen var givande?

– Ja, det som fastnade mest var att det som tolkas som stress lika gärna kan handla om frustration över en organisation som inte fungerar. Det var en aha-upplevelse som jag tar med mig.

Martin Kindstedt, tillträdande HR-chef i Skärholmens stadsdelsförvaltning.

Vad upplevde du under Gilla Jobbet?

– En massa nya forskningsrön kring digitalisering och ledarskap.

Jag hann med tre bra seminarier.

Fick du med dig något speciellt?

– Eftersom jag just ska börja som chef i den offentliga sektorn tycker jag det är väldigt spännande. Alla undrar varför dessa chefer har svårt att räkna till. Många är chefer över 60–70 medarbetare!

Här kan du besöka Gilla Jobbet i vår:

- 10 april, Sankt Gertrud, Malmö
- 19 april, First Hotel Grand, Falun
- 24 april, Folkets Hus, Umeå
- 26 april, Scandic Crown, Göteborg

Gilla Jobbet är arbetsmarknadens partners satsning för att inspirera till ett förebyggande arbetsmiljöarbete.

Mer information och anmälan finns på gillajobbet.se.

GILLA
ARBETSLIVETS MÖTESPLATS
JOBBET

Sanna Karlström och Anna Thörnöw

Anna Thörnöw, HR-assistent på Ählin & Ekeröth, och **Sanna Karlström**, personalkonsult på Motala Kommun.

Vad tar ni med er från Gilla Jobbet?

– Ett nytt sätt att tänka kring arbetsmiljö och konflikter och att det finns många bra verktyg att använda, säger Anna.

– Jag lyssnade bland annat på ett seminarium om stressrelaterad ohälsa som var intressant. Vi fick lära oss om ett verktyg man kan använda för att upptäcka stress, säger Sanna.

”

Det är mycket som har varit givande för mig.

Marcus Ljungqvist

Marcus Ljungqvist, chef på Stenholmens gårdshotell.

Lärde du dig något nytt idag?

– Jag är relativt ny som ansvarig för arbetsmiljön, så det är mycket som har varit givande för mig. Jag behöver få med mig systematiken och har bland annat lyssnat på ett seminarium om hur man kan göra riskbedömningar och använda digitala plattformar.

Vad var bäst?

– De konkreta exemplen på bra arbetsmiljöarbete.

Csilla Norenius, huvudskyddsombud, Arbetsförmedlingen.

Är du nöjd med årets Gilla Jobbet?

– Ja, det är jag och jag har varit med flera gånger tidigare. I år hann jag med fyra seminarier.

Har du lyssnat på något spännande?

– Det som handlade om ekonomiska vinster med god arbetsmiljö. Vad insatsen ger i kronor och ören tror jag är argument som företagsledare är mer benägna att lyssna på än känslorargument.

Nästa nummer kommer i mars 2018. Tipsa gärna redaktionen på mejladressen tryggpajobbet@afaforsakring.se AFA Försäkring, Klara Södra Kyrkogata 18, 106 27 Stockholm

Prenumerera
på nyhetsbrevet
Trygg på jobbet
[afaforsakring.se/
tryggpajobbet](http://afaforsakring.se/tryggpajobbet)